

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 204 «Технологія виробництва і переробки продукції
тваринництва»

Допускається до захисту

Зав. кафедри генетики, розведення та селекції тварин,

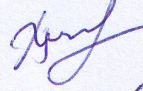
Доктор с.-г. н. Р.В. Ставецька

« 07 » 12 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

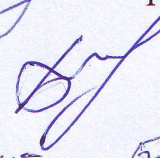
«АНАЛІЗ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА КІЗ ТА ЙОГО ПЕРЕРОБКИ У ФГ «БАБІНІ КОЗИ» КИЇСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

Виконала

Песляк Марина Сергіївна

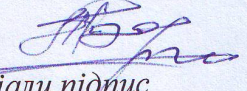
Керівник, доцент

Бабенко Олена Іванівна

Рецензент, доцент

Борис О.В.

вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Я, Песляк М.С. (ПБздобувача), засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква - 2023

ЗМІСТ

Завдання на кваліфікаційну роботу	стор.
Анотація	
Annotation	
Відгук керівника на випускну роботу	
Рецензія	
Вступ	3
Розділ 1. Огляд літератури	5
1.1. Орієнтація галузі козівництва в Україні.	5
1.2. Біологічні особливості кіз молочних порід	8
1.3. Технологія виробництва продукції козівництва	12
1.4. Особливості секреції молока у кіз	16
1.5. Фізико-хімічні та технологічні властивості козиного молока	20
Розділ 2. Матеріал та методика досліджень	23
Розділ 3. Результати власних досліджень	25
3.1. Характеристика господарства	28
3.2. Оцінка селекційно-технологічних аспектів виробництва продукції козівництва	31
3.3. Молочна продуктивність кіз	35
3.4. Екстер'єр кіз зааненської породи	37
3.5. Основні принципи годівлі кіз	39
3.6. Технологія первинна переробка молока кіз на сир в умовах господарства	43
Розділ 4. Заходи з удосконалення системи утримання кіз	44
Розділ 5. Економічна ефективність виробництва молока кіз	46
Висновки	48
Пропозиції виробництву	49
Список використаної літератури	50

Анотація

Песляк М.С. «Аналіз та удосконалення технології виробництва молока кіз та його переробки у ФГ «Бабині кози» Київської області»

У стаді кіз зааненської породи ФГ «Бабині кози» було досліджено молочну продуктивність за такими показниками – надій за першу, другу і третю і старше лактації та екстер'єрні особливості тварин.

У ФГ «Бабині кози» технологічні аспекти виробництва продукції козівництва добре налагоджені із оптимальним забезпеченням тварин кормами, водою, свіжим повітрям та чистим середовищем. Тварини господарства відповідають високим продуктивним стандартам: мають гарну живу масу та пропорційну будову тіла, відзначаються високою молочною продуктивністю і придатністю до машинних технологій доїння.

На підставі показників молочної продуктивності проведені розрахунки економічної ефективності розведення кіз зааненської породи, що дає можливість зробити висновки, що кіз зааненської породи доцільно розводити на козиних молочних фермах в Україні.

При вивченні продуктивних показників піддослідних тварин були використані загальноприйняті зоотехнічні методи дослідження.

Одержані результати можуть бути використані при розробці селекційного плану в господарстві.

Кваліфікаційна робота магістра містить 52 сторінки, 5 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел містить 33 найменування.

Ключові слова: кози, зааненська порода, молочна продуктивність, екстер'єр, козячий сир.

Annotation

Peslyak M.S. "Analysis and improvement of technology of production of goat milk and its processing in FG "Babyni Kozy", Kyiv region"

In the herd of goats of the Zaanen breed, FG "Babyni Kozy" milk productivity was studied according to the following indicators - the yield for the first, second and third and older lactations and the external characteristics of the animals.

In FG "Babina kozy" technological aspects of production of goat breeding products are well established with optimal supply of animals with fodder, water, fresh air and a clean environment. The farm's animals meet high productivity standards: they have a good live weight and proportional body structure, are distinguished by high milk productivity and suitability for machine milking technologies.

Calculations of the economic efficiency of breeding goats of the Zaanen breed were made on the basis of milk productivity indicators, which makes it possible to draw conclusions that it is advisable to breed goats of the Zaanen breed on goat farms dairy farms in Ukraine.

Generally accepted zootechnical research methods were used to study the productive indicators of experimental animals.

The obtained results can be used in the development of a breeding plan in the farm.

The master's thesis contains 52 pages, 5 tables, 10 figures, the list of used sources contains 33 names.

Key words: goats, Zaanen breed, milk productivity, exterior, goat cheese.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрна країна. Догляд і годівля кіз. URL: <http://agrokraina.com.ua/animals/272-kozi-doglyad-godvlya-utrimannya.html> (дата звернення: 06.09.2023).
2. Алієв Е. Б., Лиходід В. В. Тенденції розвитку вівчарства та козівництва в Запорізькій області. *Науковий вісник «Асканія-Нова»: наук.-теорет. фах. журн.* Нова Каховка: ПИЕЛ, 2014. Вип. 7. С. 19–25.
3. Бізнес-план організації козиної ферми на 750 дійних кіз. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/biznes-plan-organizacijikozinoyi-fermi-na-750-dijnih-kiz> (дата звернення: 16.09.2023).
4. Бізнес-план організації овечої ферми і виробництва сиру з овечого молока. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/biznes-plan/biznes-planorganizacii-ovechej-fermy-i-proizvodstva-syra-s-ovechego-moloka> (дата звернення: 15.09.2023).
5. Вдовиченко Ю. В., Маслюк А. М., Іовенко В. М. Тенденції розвитку козівництва в світі та в Україні. *Науковий вісник «Асканія-Нова»: наук.-теорет. фах. журн.* Нова Каховка: ПИЕЛ, 2014. Вип. 7. С. 3–18. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/nvan_2014_7_3.pdf.
6. Васильєва О. О., Бондаренко О. М. Аспекти розвитку козівництва як сучасного напрямку екологічного виробництва у тваринницькій галузі. *Вісник ДДАЕУ.* Дніпропетровськ, 2017. № 3 (45). С. 60–63.
7. Виробництво молока в Україні скоротилося на 6%. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/01/20/681610/> (дата звернення: 16.09.2023).
8. Виробництво продукції козівництва. URL: <https://buklib.net/books/34232/> (дата звернення: 20.08.2023).
9. Гачак Ю. Р., Сейко Н. Продукти переробки козиного молока в домашніх та промислових умовах. *Сільський господар.* 2010. № 3/4. С. 30–31; № 5/6. С. 32, № 7/8. С. 29–30.
10. Горлова О. Д. Вітчизняні технології виробництва і переробки продукції вівчарства. *Науковий вісник «Асканія-Нова».* 2012. Вип. 5. С. 55–64.
11. Давиденко М. Чому занепадає козівництво? *Тваринництво України.* 2009. № 7. С. 9–10.

12. Даниленко Г. Годівля, догляд та вирощування молочних кіз. *Пропозиція*. 2013. № 10. С. 79–81.

13. Іваненко Ф. В. Системи технологій у тваринництві: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 365 с.

14. Козяче м'ясо – вирощування і відгодівля на м'ясо кіз. URL: <https://nastanova.com/gospodarstvo/kozyache-myaso-viroshhuvannya-i-vidgodivlya-na-myaso-kiz.html> (дата звернення: 15.09.2023).

15. Козяче м'ясо: склад, відгодівля кіз, оброблення та заготівля туші. URL: <https://cash-flow.com.ua/kozyache-myaso-sklad-vidgodivlyu-kiz-obroblennya-ta-zagotivlya-tushi/> (дата звернення: 14.09.2023).

16. Ладика, Л. М., Опара В. О., Кисельов О. Б. Сучасний стан та перспективи розвитку козівництва в Сумському регіоні. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми, 2014. Вип. 21. С. 112–116.

17. Новітні технології в молочному козівництві та вівчарстві. URL: <http://milkua.info/uk/post/novitni-tehnologii-v-molocnomu-kozivnictvita-vivcarstvi> (дата звернення: 20.08.2023).

18. Паламарчук М. О. Зааненська порода кіз. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: науково-теоретичний збірник*. Житомир: Поліський національний університет, 2021. Вип. 16. С.105–106.

19. Підпала Т. В. Скотарство і технологія виробництва молока і яловичини. Миколаїв: МДАУ, 2006. 359 с.

20. Порівняльна оцінка світового та вітчизняного тваринництва / А. Л. Шуляр та ін. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: науково-теоретичний збірник*. Житомир: Поліський національний університет, 2021. Вип. 15. С16–19.

21. Пеньківський, Т. Д. Тварина, яка заслуговує поваги. *Здоров'я тварин і ліки*. 2015. № 1. С. 19.

22. Розведення сільськогосподарських тварин: навч. посіб. / І. А. Рудик та ін. Київ, 2009. 339 с.

23. Сербіна В. Козівництво – перспективна галузь тваринництва України. *Тваринництво України*. 2012. № 8. С. 20-23.
24. Сокол О. Розвиток козівництва у світі. *Тваринництво України*. 2003. № 6. С. 67.
25. Стан та наукове забезпечення галузі вівчарства в Україні. *Науковий вісник «Асканія-Нова»* / Ю. В. Вдовиченко та ін. 2016. Вип. 9. С. 3–16.
26. Сучасні технології догляду та форми утримання кіз. <https://agrarausbildung-ukraine.net/wp-content/uploads/> (дата звернення: 11.09.2023).
27. Таран, Т. В., Скорик К. О. Дослідження показників якості козиного молока. Міжнародний конгрес спеціалістів ветеринарної медицини, 7–8 жовтня. Київ, 2010. С.132–136.
28. Технологія виробництва продукції тваринництва / О. Т. Бусенко та ін.; за ред. Т. О. Бусенка. Київ. Аграрна освіта, 2001. 432 с.
29. Ткаченко О. В. Козівництво – хобі чи потужна галузь аграрного виробництва? *Сучасна ветеринарна медицина*. 2012. № 6. С. 50–55.
30. Українське козівництво: як стати №1 у Європі. URL: <http://agrobusiness.com.ua/agro/hist-nomera/item/22971-ukrainske-kozivnytstvoiak-staty-1-u-uevropi.html> (дата звернення: 14.09.2023).
31. Хмельничий Л. М. Оцінка екстер'єру в системі селекції молочної худоби. монографія. Суми: ВВП «Мрія-1», 2007. 260 с.
32. Шкоропад Л. Аналіз виробництва козиного молока в Україні. URL: <http://ndipvt.com.ua/oldsite/konf7/2/shkoropad.htm> (дата звернення: 15.08.2023).
33. Ogola T. D. O., Kosgey I. S. Breeding and development of dairy goats: Eastern Africa Experience. *Livestock Research for Rural Development* 2012. Vol. 24 (1).